

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL GERARD HOGAN
prezentate la 29 iulie 2019¹

Cauza C-432/18

**Consorzio Tutela Aceto Balsamico di Modena
împotriva
BALEMA GmbH**

[cerere de decizie preliminară formulată de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania)]

„Cerere de decizie preliminară – Agricultură – Regulamentul (CE) nr. 510/2006 al Consiliului – Regulamentul (CE) nr. 1151/2012 – Protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine – Articolul 13 alineatul (1) – Regulamentul (CE) nr. 583/2009 al Comisiei – Înregistrarea denumirii «Aceto Balsamico di Modena (IGP)» – Protecția termenilor individuali din această denumire”

I. Introducere

1. Balsamul este o substanță uleioasă aromatică care se scurge ca o sevă din diferite plante. De milenii a fost utilizat ca bază pentru medicamente, pomezi și parfumuri. Utilizarea balsamului în aceste scopuri este foarte răspândită în tradiția și cultura europeană. Există mai multe referințe privind utilizarea balsamului în scopuri curative atât în Biblie, cât și în piesele lui Shakespeare și, bineînțeles, din ultima operă a lui Wagner, Parsifal, aflăm că suferința și durerea intensă ale rănitului rege Amfortas pot fi ușurate prin aplicarea pe rana sa, altfel incurabilă, a unei fiole de balsam obținut din Arabia.

2. Astfel, termenul „balsam” (și termenii asimilați acestuia) a intrat în mod tradițional în înțelegerea noastră contemporană. Desigur, în prezent, cuvântul „balsam” este adesea asociat cu produsul de mare notorietate „Aceto Balsamico di Modena”. Acesta este un oțet foarte închis la culoare, concentrat și aromat, care este fabricat din struguri maturați (și parțial fermentați), ținuți timp de mai mulți ani într-o serie de butoaie de lemn². De fapt, produsul în sine nu conține balsam, dar termenul italian „balsamico” înseamnă „similar balsamului”. Utilizarea adjectivului „balsamico” pentru a descrie oțetul („aceto”) are, prin urmare, scopul de a pune în evidență calitățile curative sau vindecătoare și, în general, specifice balsamului pe care produsul în cauză a fost inițial considerat a le deține.

3. Toate acestea ridică problema dacă termenul „balsamico” beneficiază în mod individual de protecție ca indicație geografică. Aceasta este problema esențială care se ridică în prezenta cerere de decizie preliminară, care a fost depusă de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) la grefa Curții la 2 iulie 2018 și care privește interpretarea articolului 1 din Regulamentul nr. 583/2009 și a anexei I la acest regulament. Tocmai prin acest regulament s-a înregistrat denumirea „Aceto Balsamico di Modena (IGP)” în Registrul denumirilor de origine protejate și al indicațiilor geografice protejate.

¹ Limba originală: engleza.

² A se vedea anexa II la Regulamentul (CE) nr. 583/2009 al Comisiei din 3 iulie 2009 de înregistrare a unei denumiri în Registrul denumirilor de origine protejate și al indicațiilor geografice protejate [Aceto Balsamico di Modena (IGP)], JO 2009, L 175, p. 7.

4. Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere urmărește să afle dacă protecția acordată prin înregistrarea denumirii în ansamblu „Aceto Balsamico di Modena (IGP)” cuprinde de asemenea utilizarea termenilor *individuali* negeografici³ ai denumirii respective, și anume termenii „Aceto”, „Balsamico” și „Aceto Balsamico”. Înainte de examinarea acestor întrebări, este necesar în primul rând să se stabilească dispozițiile legale relevante.

II. Contextul juridic

5. Regulamentul nr. 583/2009 a fost adoptat în temeiul Regulamentului (CE) nr. 510/2006 al Consiliului din 20 martie 2006 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare⁴. Regulamentul nr. 510/2006 a fost abrogat de la 3 ianuarie 2013 prin articolul 58 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1151/2012⁵. În conformitate cu articolul 58 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1151/2012, trimiterea, printre altele, la Regulamentul nr. 510/2006 abrogat se interpretează ca trimitere la Regulamentul nr. 1151/2012⁶.

A. Regulamentul nr. 1151/2012

6. Articolul 3 punctul 6 din Regulamentul nr. 1151/2012 prevede că „mențiuni generice” înseamnă „denumiri ale produselor care, deși sunt legate de locul, regiunea sau țara în care a fost produs sau comercializat inițial produsul, au devenit denumirea comună a unui produs din Uniune”.

7. Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1151/2012 prevede că:

„În sensul prezentului regulament, «indicație geografică» este o denumire care identifică un produs:

- (a) originar dintr-un anumit loc, regiune sau țară;
- (b) în cazul căruia o anumită calitate, reputație sau o altă caracteristică poate fi atribuită în principal originii geografice a produsului; și
- (c) atunci când cel puțin una dintre etapele de producție se desfășoară în zona geografică delimitată.”

8. Articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1151/2012 prevede:

„Mențiunile generice nu sunt înregistrate ca denumiri de origine protejate sau ca indicații geografice protejate.”

9. Articolul 13 din Regulamentul nr. 1151/2012, intitulat „Protecție”, prevede:

„(1) Denumirile înregistrate sunt protejate împotriva:

- (a) oricărei utilizări comerciale directe sau indirecte a unei denumiri înregistrate pentru produse care nu sunt acoperite de înregistrare, în cazul în care produsele respective sunt comparabile cu cele înregistrate sub denumirea respectivă sau în cazul în care printr-o astfel de utilizare se exploatează reputația denumirii protejate, inclusiv atunci când produsele respective sunt folosite ca ingrediente;

³ Nu există nicio întrebare referitoare la termenul „Modena”.

⁴ JO 2006, L 93, p. 12, Ediție specială, 03/vol. 71, p. 114.

⁵ Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare (JO 2012, L 343, p.1).

⁶ În sensul prezentei proceduri, dispozițiile relevante ale Regulamentului nr. 510/2006 sunt în esență echivalente cu cele ale Regulamentului nr. 1151/2012. Prin urmare, pentru motive de oportunitate, vom face trimitere la Regulamentul nr. 1151/2012 în cadrul prezentei proceduri.

- (b) oricărei utilizări abuzive, imitări sau evocări, chiar dacă adevărata origine a produselor sau a serviciilor este indicată sau dacă denumirea protejată este tradusă sau însoțită de cuvinte precum «gen», «tip», «metodă», «așa cum se prepară la/în», «imitație» sau alte cuvinte similare, inclusiv atunci când produsele respective sunt folosite ca ingrediente;
- (c) oricărei mențiuni false sau înșelătoare privind proveniența, originea, natura sau calitățile esențiale ale produsului, care apare pe partea interioară sau exterioară a ambalajului, în materialul publicitar sau documentele referitoare la produsul în cauză, precum și împotriva ambalării produsului într-un ambalaj de natură să creeze o impresie eronată cu privire la originea acestuia;
- (d) oricărei alte practici care ar putea induce în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului.

În cazul în care o denumire de origine protejată sau o indicație geografică protejată include denumirea unui produs care este considerată a fi generică, utilizarea denumirii generice respective nu se consideră a fi contrară dispozițiilor primului paragraf literele (a) sau (b).

(2) Denumirile de origine protejate și indicațiile geografice protejate nu devin generice.

[...]"

10. Articolul 41 din Regulamentul nr. 1151/2012, intitulat „Mențiuni generice”, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere articolului 13, prezentul regulament nu afectează utilizarea mențiunilor care sunt generice în Uniune, chiar dacă mențiunea generică face parte dintr-o denumire care este protejată în temeiul unui sistem de calitate.

(2) Pentru a stabili dacă o mențiune a devenit sau nu generică, se va ține cont de toți factorii relevanți, în special de:

- (a) situația existentă în zonele de consum;
- (b) reglementările relevante la nivel național sau la nivelul Uniunii.

(3) Pentru a proteja întru totul drepturile părților interesate, Comisia este împuternicită să adopte, în conformitate cu articolul 56, acte delegate de instituire a unor norme suplimentare de stabilire a caracterului generic al mențiunilor prevăzute la alineatul (1) din prezentul articol.”

B. Regulamentul nr. 583/2009

11. Considerentele (2)-(5), (7), (8) și (10) ale Regulamentului nr. 583/2009 au următorul cuprins:

„(2) Germania, Grecia și Franța au prezentat declarații de opoziție cu privire la înregistrare [...]

(3) Declarația de opoziție a Germaniei a invocat în special temerea că înregistrarea indicației geografice protejate «Aceto Balsamico di Modena» ar putea prejudicia existența unor produse prezente în mod legal pe piață de cel puțin cinci ani, comercializate sub denumirile de «Balsamessig/Aceto balsamico», precum și caracterul presupus generic al acestor ultime denumiri. [...]

- (4) Declarația de opoziție a Franței s-a referit în special la faptul că «Aceto Balsamico di Modena» nu ar avea o reputație proprie, distinctă de cea a lui «Aceto balsamico tradizionale di Modena», deja înregistrat ca denumire de origine protejată în temeiul Regulamentului (CE) nr. 813/2000 al Consiliului. În opinia Franței, consumatorul ar putea fi indus în eroare în ceea ce privește natura și originea produsului în cauză.
- (5) Grecia, la rândul ei, a atras atenția asupra importanteii producției de oțet balsamic de pe teritoriul său și asupra efectelor nefavorabile pe care le-ar avea înregistrarea denumirii «Aceto Balsamico di Modena» asupra produselor grecești, comercializate sub denumiri ca «balsamico» sau «balsamon», printre altele, care se află legal pe piață de cel puțin cinci ani. Grecia susține, de asemenea, că denumirile «aceto balsamico», «balsamic» etc. sunt termeni generici.

[...]

- (7) Dat fiind că Franța, Germania, Grecia și Italia nu au ajuns la un acord în termenele prevăzute, Comisia trebuie să adopte o decizie în conformitate cu procedura menționată la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 510/2006.
- (8) Comisia a cerut avizul comitetului științific pentru denumiri de origine, indicații geografice și atestate de specificitate, înființat prin Decizia 93/53/CE, pentru a stabili dacă produsul îndeplinea condițiile de înregistrare. În avizul pronunțat în unanimitate la 6 martie 2006, comitetul a considerat că denumirea «Aceto Balsamico di Modena» are o reputație indiscutabilă pe piața națională, ca și pe piețele externe, fapt dovedit de utilizarea sa în numeroase rețete culinare din multe state membre, ca și de menționarea sa frecventă pe Internet, în presă și în mass-media. «Aceto Balsamico di Modena» îndeplinește așadar condiția inerentă ca produsul purtând această denumire să aibă o reputație proprie. Comitetul a arătat că produsele coexistă de sute de ani pe piețe. Comitetul a constatat, de asemenea, că produsele «Aceto Balsamico di Modena» și «Aceto balsamico tradizionale di Modena» sunt produse care diferă prin caracteristici, clientelă de bază, utilizare, mod de distribuție, prezentare și preț, ceea ce permite să se asigure tratarea echitabilă a producătorilor implicați și neinducerea în eroare a consumatorilor. Comisia aprobă integral aceste considerații.
- (10) Se pare că Germania și Grecia, în obiecțiile lor privind caracterul generic al denumirii propuse spre înregistrare, nu s-au referit, de fapt, la denumirea în ansamblu, «Aceto Balsamico di Modena», ci numai la anumite componente ale acesteia, și anume la termenii «aceto», «balsamico» și «aceto balsamico» sau la traducerile acestora. Or, protecția se conferă denumirii compuse «Aceto Balsamico di Modena». Termenii individuali negeografici ai denumirii compuse, ca și traducerile acestora, pot fi utilizați chiar și împreună pe teritoriul comunitar, respectând principiile și normele aplicabile în cadrul ordinii juridice comunitare.”

12. Articolul 1 din Regulamentul nr. 583/2009 prevede:

„Se înregistrează denumirea din anexa I la prezentul regulament.”

13. Anexa I la Regulamentul nr. 583/2009 se referă la „Aceto Balsamico di Modena (IGP)”.

III. Litigiul principal și întrebarea preliminară

14. BALEMA GmbH (denumită în continuare „BALEMA”) produce și comercializează produse pe bază de oțet în regiunea Baden (Germania). Pentru o perioadă de cel puțin 25 de ani, aceasta a comercializat produsele sub denumirile „Balsamico” și „Deutscher Balsamico”. Etichetele de pe produsele sale includ legenda „Theo der Essigbrauer, Holzfassreifung, Deutscher Balsamico traditionell, naturtrüb aus

badischen Weinen” [Theo producătorul de oțet maturat în butoaie de lemn, oțet balsamic german, tradițional, cu un aspect natural turbure, produs din vin din regiunea Baden] sau „1. Deutsches Essig-Brauhaus, Premium, 1868, Balsamico, Rezeptur No 3” [prima fabrică de oțet german, premium, 1868, balsamic, rețeta nr. 3].

15. Părțile sunt de acord că produsele BALEMA desemnate ca „Balsamico” nu intră sub incidența înregistrării „Aceto Balsamico di Modena (IGP)”, în temeiul articolului 1 din Regulamentul nr. 583/2009 și al anexei I la acest regulament, deoarece nu îndeplinesc specificațiile produsului care figurează în anexa II la acest regulament.

16. Consorzio Tutela Aceto Balsamico di Modena (denumit în continuare „Consorzio”) este un consorțiu de producători de produse desemnate cu denumirea „Aceto Balsamico di Modena”. Consorzio consideră că utilizarea de către BALEMA a denumirii „Balsamico” încalcă indicația geografică protejată „Aceto Balsamico di Modena”. Consorzio a transmis astfel un avertisment BALEMA. BALEMA, la rândul său, a introdus o acțiune în fața instanțelor germane împotriva Consorzio în scopul de a obține o constatare potrivit căreia nu a existat o atingere adusă mărcii. Această acțiune a fost respinsă.

17. În cadrul apelului, BALEMA a solicitat să se constate că nu este obligată să se abțină de la utilizarea denumirii „Balsamico” pentru produsele pe bază de oțet fabricate în Germania. Apelul a fost admis deoarece instanța a considerat că utilizarea denumirii „Balsamico” în ceea ce privește oțetul nu a încălcat articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012. În opinia instanței, protecția pentru denumirea „Aceto Balsamico di Modena” acordată prin Regulamentul nr. 583/2009 nu a fost conferită decât pentru *denumirea în ansamblu*, iar *nu* pentru termenii negeografici individuali din componența acesteia, chiar dacă sunt utilizați împreună.

18. A fost formulat recurs în fața instanței de trimitere.

19. Instanța de trimitere consideră că recursul va fi admis dacă denumirile „Balsamico” și „Deutscher Balsamico” utilizate de către BALEMA încalcă articolul 13 alineatul (1) litera (a) sau (b) din Regulamentul nr. 1151/2012. Potrivit acestei instanțe, o astfel de constatare ar necesita ca protecția denumirii în ansamblu „Aceto Balsamico di Modena”, acordată prin articolul 1 din Regulamentul nr. 583/2009, să acopere de asemenea utilizarea *termenilor individuali negeografici* ai acestei denumiri („Aceto”, „Balsamico”, „Aceto Balsamico”).

20. Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) constată că reiese în mod clar din cuprinsul articolului 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1151/2012 și din jurisprudența Curții că, în temeiul articolului 13 alineatul (1) litera (a) sau (b) din regulamentul menționat, o indicație geografică protejată, compusă din mai mulți termeni, poate fi protejată nu numai împotriva utilizării ca indicație completă, ci și împotriva utilizării termenilor individuali ai acestei indicații. Articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1151/2012 reglementează cazul special în care o indicație geografică protejată include denumirea unui produs care este considerată a fi generică. Această dispoziție prevede că utilizarea denumirii generice respective nu se consideră a fi contrară articolului 13 alineatul (1) litera (a) sau (b) din regulament. Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) face referire de asemenea la faptul că regulamentul Comisiei prin care este înregistrată denumirea poate restrânge întinderea protecției unei indicații geografice protejate care este compusă din mai mulți termeni, astfel încât să nu cuprindă utilizarea termenilor individuali ai indicației respective. În această privință, împrejurarea că un solicitant poate susține că nu solicită protecția tuturor termenilor individuali ai unei denumiri arată că protecția acordată prin înregistrarea denumirii poate fi limitată.

21. Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) apreciază că considerentele (3), (5) și (10) ale Regulamentului nr. 583/2009 pledează în favoarea unei limitări a întinderii protecției la denumirea în ansamblu „Aceto Balsamico di Modena”, excluzând termenii individuali negeografici. Această instanță consideră de asemenea că, spre deosebire de poziția adoptată în recurs, presupunerea legată de conferirea protecției denumirii „Aceto Balsamico di Modena” în ansamblu nu a constituit o contradicție de apreciere în raport cu înregistrarea denumirilor de origine protejate „Aceto Balsamico Tradizionale di Modena” și „Aceto Balsamico Tradizionale di Reggio Emilia”, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 813/2000 al Consiliului din 17 aprilie 2000 de completare a anexei la Regulamentul (CE) nr. 1107/96 al Comisiei privind înregistrarea indicațiilor geografice și a denumirilor de origine în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 17 din Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 al Consiliului⁷. Contrar Regulamentului nr. 583/2009, trimiterea la sfera restrânsă a protecției în cadrul Regulamentului nr. 813/2000, care poate fi determinată de faptul că, în procedura de înregistrare precedentă, statele membre nu au depus declarații de opoziție în temeiul articolului 7 din Regulamentul (CEE) nr. 2081/92 al Consiliului⁸ (în prezent articolele 51 și 52 din Regulamentul nr. 1151/2012), nu se opun unei restrângeri a efectului protecției asupra denumirii „Aceto Balsamico di Modena” în ansamblu.

22. În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Protecția oferită denumirii compuse «Aceto Balsamico di Modena » acoperă și utilizarea termenilor individuali negeografici din componența acesteia («Aceto», «Balsamico», «Aceto Balsamico»)?”

IV. Procedura în fața Curții

23. Consorzio, guvernele italian, elen și spaniol, precum și Comisia au prezentat observații scrise. Consorzio, BALEMA, guvernele german, elen, spaniol și italian, precum și Comisia au prezentat observații orale în cadrul ședinței din 23 mai 2019.

V. Analiză

A. Observații preliminare

24. Se poate observa de la bun început că dificultatea cu care ne confruntăm în prezenta cauză – și într-adevăr în alte cauze similare – decurge parțial din utilizarea oarecum confuză a sintagmei unice „mențiuni generice” în două sensuri diferite. Astfel cum am arătat deja, sintagma „mențiuni generice” este definită la articolul 3 punctul 6 din Regulamentul nr. 1151/2012 ca desemnând denumiri ale produselor „care, deși sunt legate de locul, regiunea sau țara în care a fost produs sau comercializat inițial produsul, au devenit denumirea comună a unui produs din Uniune”. Însă sintagma a fost de asemenea utilizată de instanțe, judecători, avocați și în doctrină deopotrivă pentru a se referi pur și simplu la cuvinte comune sau uzuale care, tocmai din cauza caracterului lor generic, nu se califică pentru înregistrarea ca IGP/DOP⁹. Întrucât este necesar să se separe aceste noțiuni, propunem utilizarea expresiei „mențiuni generice” în sensul special în care a fost definită la articolul 3 punctul 6 din Regulamentul nr. 1151/2012, iar când nu este vorba despre acest sens special să se utilizeze expresia „cuvinte comune” pentru a descrie cuvinte sau expresii care în alte contexte ar putea fi descrise – sau, eventual, chiar ar fi descrise – ca având un caracter generic.

7 JO 2000, L 100, p. 5, Ediție specială, 03/vol. 32, p. 94.

8 Regulamentul din 14 iulie 1992 privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare (JO 1992, L 208, p. 1).

9 Deoarece nu prezintă nicio conotație geografică actuală.

25. Articolul 13 alineatul (1) literele (a)-(d) din Regulamentul nr. 1151/2012 conține o enumerare graduală a unor acțiuni interzise în ceea ce privește denumirile înregistrate în temeiul acestui regulament¹⁰. Articolul 13 alineatul (1) literele (a)-(d) din Regulamentul nr. 1151/2012 face referire la diverse ipoteze în care comercializarea unui produs este însoțită de o referire explicită sau implicită la o indicație geografică sau la o denumire în condiții de natură să inducă publicul în eroare cu privire la originea produsului sau, cel puțin, să creeze în rândul publicului o asociere de idei cu privire la originea respectivă sau să permită comerciantului să profite în mod nejustificat de renumele indicației geografice sau al denumirii în cauză¹¹.

26. În Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 29), Curtea a statuat că termenul „utilizare”, prevăzut la articolul 16 litera (a) din Regulamentul nr. 110/2008, în legătură cu „oric[are] utiliz[are] comercial[ă] direct[ă] sau indirect[ă] pentru produse care nu intră sub incidența înregistrării”¹² „impune, prin definiție, [...] ca semnul în litigiu să utilizeze însăși indicația geografică protejată, în forma în care aceasta din urmă a fost înregistrată sau, cel puțin, într-o formă care prezintă legături atât de strânse cu aceasta, din punct de vedere fonetic și/sau vizual, încât semnul în litigiu nu este în mod vădit dissociabil de indicația în speță”. La punctul 44 din această hotărâre, Curtea a declarat că noțiunea de „evocare”¹³ „acoperă ipoteza în care termenul utilizat pentru a desemna un produs *încorporează o parte a unei indicații geografice protejate*, astfel încât, în prezența numelui produsului în discuție, consumatorului îi este indusă, ca imagine de referință, marfa care beneficiază de respectiva indicație”¹⁴.

27. Articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1151/2012 prevede, cu toate acestea, că, în cazul în care o denumire¹⁵ înregistrată în Registrul denumirilor de origine protejate (denumite în continuare „DOP”) și al indicațiilor geografice protejate (denumite în continuare „IGP”) conține un element generic, utilizarea respectivului element generic nu încalcă protecția denumirii înregistrate în temeiul articolului 13 alineatul (1) literele (a) și (b) din acest regulament. Astfel, rezultă în mod clar din însuși modul de redactare a articolului 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1151/2012 că o denumire compusă înregistrată în Registrul DOP și IGP poate conține ea însăși elemente generice sau în alt mod neprotejate.

28. Astfel, în cazul în care o DOP sau o IGP este formată din mai multe elemente/denumiri, dintre care unul sau mai multe elemente constituie denumirea unui produs care este considerată generică, utilizarea de către un terț a elementului generic/denumirii generice nu este contrară, în principiu, protecției conferite de articolul 13 alineatul (1) literele (a) și (b)¹⁶ din Regulamentul

10 A se vedea Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, punctul 25).

11 A se vedea prin analogie Hotărârea din 14 iulie 2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 și C-27/10, EU:C:2011:484, punctul 46), referitoare la articolul 16 din Regulamentul (CE) nr. 110/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind definirea, desemnarea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale băuturilor spirtoase și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 1576/89 al Consiliului (JO 2008, L 39, p. 16), care este în esență echivalent cu articolul 13 alineatul (1) literele (a)-(d) din Regulamentul nr. 1151/2012.

12 A se vedea prin analogie articolul 13 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1151/2012.

13 A se vedea prin analogie articolul 13 litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012.

14 Sublinierea noastră. Cu toate acestea, Curtea a constatat la punctele 45 și 46 din această hotărâre că încorporarea parțială a unei indicații geografice protejate într-un semn nu constituie o condiție imperativă pentru a stabili existența unei „evocări”. „Criteriul determinant este acela dacă, în prezența unei denumiri în litigiu, consumatorului îi este indusă în mod direct, ca imagine de referință, marfa care beneficiază de indicația geografică protejată, aspect pe care instanța națională trebuie să îl aprecieze ținând cont, după caz, de încorporarea parțială a unei indicații geografice protejate în denumirea contestată, de asemănarea fonetică și/sau vizuală a acestei denumiri cu indicația respectivă ori de o apropiere conceptuală între denumirea menționată și indicația amintită”. Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 51).

15 Considerăm că cuvintele „denumire”, „element” sau „termen” pot fi utilizate în mod interschimbabil în prezentul context.

16 Curtea a precizat în Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, punctul 24), că „[articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012 menționat] prevede o protecție împotriva [«oricărei» evocări], chiar dacă denumirea protejată este însoțită de o expresie precum «gen», «tip», «metodă», «stil», «imitație», aplicată pe ambalajul produsului în cauză.” În plus, poate exista o „evocare” chiar dacă este indicată originea reală a produsului. Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 57).

nr. 1151/2012¹⁷ împotriva oricărei utilizări comerciale directe sau indirecte a unei denumiri înregistrate și, respectiv, a oricărei utilizări abuzive, imitări sau evocări a unei denumiri înregistrate¹⁸. Acest argument poate fi ilustrat printr-un exemplu foarte simplu. Denumirea de Prosciutto di Parma (șunca de Parma) a fost înregistrată în Registrul DOP¹⁹, însă nu s-ar putea sugera, de exemplu, că termenul „prosciutto”/„șuncă” nu poate fi utilizat de alți producători și furnizori.

29. Acest principiu important a fost confirmat prin Ordonanța din 6 octombrie 2015, Schutzgemeinschaft Milch und Milcherzeugnisse/Comisia (C-517/14 P, EU:C:2015:700), în care Curtea a precizat că, având în vedere că Comisia a stabilit, la articolul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1121/2010 al Comisiei din 2 decembrie 2010 de înregistrare a unei denumiri în Registrul denumirilor de origine protejate și al indicațiilor geografice protejate [Edam Holland (IGP)]²⁰ cu privire la înregistrarea denumirii „Edam Holland”, că termenul „edam” constituie o denumire generică, acest cuvânt ar putea – fără a aduce atingere înregistrării IGP „Edam Holland” – să fie utilizat în continuare pe teritoriul Uniunii Europene, cu condiția respectării principiilor și a normelor aplicabile în ordinea juridică a Uniunii. Astfel, Curtea a considerat că Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept, în măsura în care a statuat printre altele că Regulamentul nr. 1121/2010 prevede că denumirea „Edam” poate fi utilizată în continuare pentru comercializarea de brânzeturi²¹.

30. Având în vedere domeniul foarte larg de aplicare al protecției conferite de articolul 13 alineatul (1) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 1151/2012²², în ceea ce privește prezenta cauză, este necesar să se stabilească, înainte de orice constatare a unei încălcări a acestor dispoziții, dacă o denumire compusă, înregistrată în Registrul DOP și IGP cuprinde elemente generice – și, prin urmare, neprotejate.

17 Articolul 13 literele (c) și (d) din Regulamentul nr. 1151/2012, care nu face obiectul rezervei care figurează la articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1151/2012 în ceea ce privește denumirile generice, se referă la situații în care utilizarea mențiunilor false sau înșelătoare privind proveniența unui produs care nu respectă caietul de sarcini stabilit pentru indicația respectivă este de natură să creeze o impresie greșită cu privire la originea produsului sau să conducă la practici de natură să inducă în eroare consumatorul cu privire la adevărata proveniență a produsului.

18 A se vedea prin analogie Hotărârea din 12 septembrie 2007, Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano/OAPI-Biraghi (GRANA BIRAGHI) (T-291/03, EU:T:2007:255, punctul 58). În conformitate cu Hotărârea din 4 martie 1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, punctul 25), termenul „evocare”, care figurează la articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012, acoperă ipoteza în care termenul utilizat pentru a desemna un produs încorporează o parte a unei denumiri protejate, astfel încât consumatorului, în prezența numelui produsului, îi este indusă, ca imagine de referință, marfa care beneficiază de respectiva denumire. Considerăm că, în principiu, utilizarea unei denumiri a unui produs care este considerată generică și care face parte dintr-o DOP sau o IGP nu poate *in sine* constitui o evocare în temeiul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012. Trebuie remarcat faptul că utilizarea unei astfel de denumiri generice *împreună* cu alți termeni, imagini etc. poate însă, în opinia noastră, în anumite circumstanțe, să constituie o astfel de evocare. A se vedea prin analogie Hotărârea din 7 iunie 2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, punctul 46). Prin urmare, suntem de acord cu Consorzio că aspectul, analizat în mod izolat, dacă un termen dintr-o DOP sau o IGP este generic se poate să nu fie suficient pentru a stabili existența unei încălcări potrivit articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012. În această privință, guvernul italian a solicitat Curții să se pronunțe nu numai cu privire la aspectul dacă IGP „Aceto Balsamico di Modena” se referă la utilizarea elementelor negeografice individuale ale acestei indicații, ci și la condițiile în care este permisă și în care nu este permisă utilizarea termenilor „Aceto Balsamico” sau „Balsamico” pentru comercializarea condimentelor pe bază de oțet. Considerăm că stabilirea unui astfel de aspect nu intră sub incidența prezentei proceduri în fața Curții întrucât necesită cunoașterea unor fapte și împrejurări care nici măcar nu au fost menționate în cadrul prezentei proceduri. Cu toate acestea, astfel de aspecte pot fi relevante în litigiul principal aflat pe rolul instanței de trimitere. Observăm totuși că, în hotărârea sa recentă din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344), Curtea oferă indicații importante cu privire la normele juridice aplicabile în temeiul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012.

19 Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1208/2013 al Comisiei din 25 noiembrie 2013 de aprobare a unei modificări minore a caietului de sarcini al unei denumiri înregistrate în Registrul denumirilor de origine protejate și al indicațiilor geografice protejate [Prosciutto di Parma (DOP)], JO 2013, L 317, p. 8.

20 JO 2010, L 317, p. 14. A se vedea de asemenea considerentul (8) al acestui regulament.

21 A se vedea de asemenea Regulamentul (UE) nr. 1122/2010 al Comisiei din 2 decembrie 2010 de înregistrare a unei denumiri în Registrul denumirilor de origine protejate și al indicațiilor geografice protejate [Gouda Holland (IGP)] (JO 2010, L 317, p. 22) și Ordonanța din 6 octombrie 2015, Schutzgemeinschaft Milch und Milcherzeugnisse/Comisia (C-519/14 P, EU:C:2015:702). În această ordonanță, Curtea a afirmat că Comisia a stabilit, la articolul 1 din Regulamentul nr. 1122/2010 cu privire la înregistrarea denumirii „Gouda Holland”, că, întrucât denumirea „Gouda” constituie o denumire generică, aceasta putea, în pofida înregistrării IGP „Gouda Holland”, să fie utilizată în continuare pe teritoriul Uniunii, cu condiția respectării principiilor și a normelor aplicabile în ordinea juridică a Uniunii. Astfel, Curtea a considerat că Tribunalul nu săvârșise nicio eroare de drept în măsura în care a statuat printre altele că Regulamentul nr. 1122/2010 prevede că denumirea „Gouda” poate fi utilizată în continuare, în special pentru comercializarea de brânzeturi.

22 Cu privire la domeniul larg de aplicare al protecției prevăzute de articolul 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012, a se vedea recent Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344).

B. Noțiunea de „mențiuni generice” în conformitate cu Regulamentul nr. 1151/2012 și cu jurisprudența Curții

31. După cum am arătat deja, definiția sintagmei „mențiuni generice” care figurează la articolul 3 punctul 6 din Regulamentul nr. 1151/2012 este, în opinia noastră, foarte specifică și cu un domeniu de aplicare limitat. Mențiuni generice „înseamnă denumiri ale produselor care, deși sunt legate de locul, regiunea sau țara în care a fost produs sau comercializat inițial produsul, *au devenit denumirea comună a unui produs* din Uniune”²³. Astfel, definiția se referă la termeni care, în timp, și-au pierdut conotația geografică. În Hotărârea din 2 iulie 2009, Bavaria și Bavaria Italia (C-343/07, EU:C:2009:415, punctul 107), Curtea a statuat că, „în ceea ce privește IGP, o denumire devine generică numai în cazul în care dispare legătura directă dintre, pe de o parte, zona geografică a produsului și, pe de altă parte, o calitate specifică a acestui produs, notorietatea sau o altă caracteristică a acestuia care poate fi atribuită originii respective, iar denumirea nu mai face decât să descrie un gen sau un tip de produse”.

32. Astfel cum am arătat deja, dificultatea cu care ne confruntăm în prezenta cauză – și într-adevăr în alte cauze similare – decurge parțial din modul special și limitat în care termenul „generic” a fost definit în Regulamentul nr. 1151/2012. Cu toate acestea, este evident că, pe lângă „mențiunile generice” în sensul strict al definiției prevăzute la articolul 3 punctul 6 din Regulamentul nr. 1151/2012, utilizarea de *denumiri comune sau termeni uzuali care nu au nicio conotație geografică actuală* – și care sunt adesea descriși de asemenea ca denumiri generice într-un sens ușor diferit al termenului – nu încalcă protecția unei denumiri înregistrate prevăzute la articolul 13 alineatul (1) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 1151/2012.

33. În această privință, este necesar să se arate că, la punctul 80 din Hotărârea din 16 martie 1999, Danemarca și alții/Comisia (C-289/96, C-293/96 și C-299/96, EU:C:1999:141), Curtea a considerat că expresia „denumire devenită generică” – prevăzută de o dispoziție echivalentă cu articolul 41 din Regulamentul nr. 1151/2012 în ceea ce privește utilizarea termenilor generici – este aplicabilă și denumirilor *care au fost dintotdeauna generice*.

34. În plus, în Hotărârea din 9 iunie 1998, Chiciak și Fol (C-129/97 și C-130/97, EU:C:1998:274, punctul 37), Curtea a considerat că protecția conferită de o dispoziție echivalentă cu articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1151/2012 nu vizează doar denumirea compusă în ansamblul său, ci și fiecare dintre elementele constitutive ale acesteia, cu condiția ca acestea să nu fie *termeni generici sau comuni*²⁴.

35. Atât guvernele german, elen și spaniol, cât și Comisia consideră că „Aceto”, „Balsamico” și „Aceto Balsamico” sunt termeni generici și/sau comuni. De exemplu, s-a susținut în fața Curții că termenul „Balsamico” provine din „balsamun” în limba latină sau din „βάλασμον” în limba greacă²⁵, este utilizat în limbile italiană, spaniolă și portugheză și se referă, printre altele, la un preparat cu efect calmant utilizat în scopuri medicale.

36. Atunci când se evaluează dacă un termen este generic în contextul special al definiției prevăzute la articolul 3 punctul 6 din Regulamentul nr. 1151/2012 sau dacă este vorba despre un termen comun (și deci generic în sensul mai larg descris anterior), ceea ce este determinant, în opinia noastră, nu este în mod necesar dacă un termen are un anumit sens într-o anumită limbă²⁶, ci mai degrabă dacă nu are o conotație geografică actuală.

23 Sublinierea noastră.

24 A se vedea de asemenea Hotărârea din 10 septembrie 2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, punctul 50).

25 Guvernul elen a arătat că una dintre semnificațiile cuvântului grecesc „βάλασμον” este „ceva ce creează o stare de bine sau ameliorează durerea sau tristețea”.

26 Fiind astfel considerat, prin deducere, un termen care nu are nicio conotație geografică. Nu vrem să sugerăm că dovada că un termen are un anumit sens este lipsită de relevanță. Cu toate acestea, nu poate fi suficientă, în sine, pentru a dovedi că un termen dintr-o IGP/DOP înregistrată este generic.

37. În această privință, trebuie să se constate că, în pofida faptului că termenul „feta” înseamnă „felie” în limba italiană²⁷ și ar părea, prin urmare, cel puțin la prima vedere un termen comun, Curtea a constatat în Hotărârea din 25 octombrie 2005, Germania și Danemarca/Comisia (C-465/02 și C-466/02, EU:C:2005:636, punctele 88 și 94), că denumirea „feta” ca DOP pentru un tip de brânzeturi nu era generică²⁸. Curtea a constatat că Comisia a concluzionat în mod întemeiat că „feta” este o denumire de origine în ceea ce privește tipul de brânză produs în Grecia. Decizia respectivă trebuie, cu toate acestea, să fie interpretată prin referire la constatările de fapt specifice și particulare din cauza respectivă.

38. În cauza respectivă, Republica Federală Germania și Regatul Danemarcei au formulat o cerere de anulare a Regulamentului (CE) nr. 1829/2002 al Comisiei din 14 octombrie 2002 de modificare a anexei la Regulamentul (CE) nr. 1107/96 privind denumirea „Feta”²⁹, susținând că avea, printre altele, caracter generic, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2081/92, și anume predecesorul actualului articol 3 punctul 6 și al articolului 41 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1151/2012. În aprecierea caracterului generic al termenului „feta”, Curtea a ținut cont de locurile unde produsul respectiv a fost produs atât în interiorul, cât și în afara statului membru care a obținut înregistrarea denumirii în cauză, de consumul acestui produs și de modul în care este percepută această denumire de către consumatori în interiorul și în afara statului membru respectiv, de existența unei legislații naționale speciale privind produsul menționat, precum și de modul în care a fost utilizată această denumire potrivit dreptului comunitar³⁰.

39. Astfel cum a constatat Curtea la punctele 86-90 din hotărâre:

„86 Din datele comunicate Curții rezultă că majoritatea consumatorilor din Grecia consideră că denumirea «feta» are o conotație geografică, iar nu generică. În Danemarca, pe de altă parte, majoritatea consumatorilor consideră că denumirea este generică. Curtea nu dispune de nicio dovadă concludentă în ceea ce privește celelalte state membre.

27 Termenul „feta” în sine, spre deosebire de termeni precum „Bayerisches Bier” [Hotărârea din 2 iulie 2009, Bavaria și Bavaria Italia (C-343/07, EU:C:2009:415)] și „Parmesan” [Hotărârea din 26 februarie 2008, Comisia/Germania (C-132/05, EU:C:2008:117)], nu se referă propriu-zis la un anumit loc geografic. Cu toate acestea, s-a constatat, pe baza unor elemente factuale concrete, că are o astfel de conotație geografică. În Hotărârea din 12 septembrie 2007, Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano/OHIM – Biraghi (GRANA BIRAGHI) (T-291/03, EU:T:2007:255, punctul 81), Tribunalul a statuat că, „susținând că termenul «grana» nu desemnează o zonă geografică ca atare, Biraghi urmărește în esență să demonstreze că denumirea «grana» nu putea să beneficieze în niciun caz de protecția acordată prin Regulamentul nr. 2081/92, având în vedere că aceasta nu corespunde definiției denumirii de origine date de articolul 2 din respectivul regulament. Or, este lipsit de relevanță să se stabilească dacă denumirea «grana» își are originea în faptul că brânza pe care o desemnează are o compoziție granulară sau, dimpotrivă, în faptul că, inițial, era produsă în Valle Grana, de vreme ce, în temeiul articolului 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2081/92, poate constitui o DOP și o denumire negeografică tradițională, desemnând un produs alimentar originar dintr-o regiune sau dintr-un loc determinat care prezintă factori naturali omogeni ce le diferențiază în raport cu zonele limitrofe [...] În această privință, faptul că brânza grana este originară din regiunea câmpiei Padului nu este contestat. În acest temei, ea îndeplinește condițiile prevăzute de articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2081/92”. La punctul 41 din Hotărârea din 14 decembrie 2017, Consejo Regulador de la Denominación de Origen „Torta del Casar”/EUIPO – Consejo Regulador „Queso de La Serena” (QUESO Y TORTA DE LA SERENA) (T-828/16, nepublicată, EU:T:2017:918), Tribunalul a reiterat faptul că nu este suficientă simpla identificare a unui termen care face parte din DOP și care nu desemnează o zonă geografică în sine pentru a exclude protecția acordată de Regulamentul nr. 510/2006. Astfel, Tribunalul a constatat, în urma unei analize a dovezilor detaliate administrate în cauză, că nu putea fi exclus faptul că termenul „Torta”, care face parte din DOP „Torta del Casar”, nu este un termen generic și nu este el însuși protejat. S-a ajuns la această concluzie în pofida faptului că termenul „Torta” se referea la forma produsului (brânzeturile) în cauză și observăm că înseamnă „prăjitură” în mai multe limbi.

28 A se vedea de asemenea Hotărârea din 14 decembrie 2017, Consejo Regulador „Torta del Casar”/EUIPO – Consejo Regulador „Queso de La Serena” (QUESO Y TORTA DE LA SERENA) (T-828/16, nepublicată, EU:T:2017:918).

29 JO 2002, L 277, p. 10, Ediție specială, 03/vol. 44, p. 214.

30 Hotărârea din 25 octombrie 2005, Germania și Danemarca/Comisia (C-465/02 și C-466/02, EU:C:2005:636, punctele 76-99). În ceea ce privește chestiunea dacă termenul „Parmesan” a devenit o denumire generică, a cărei utilizare nu ar putea constitui o evocare ilicită a DOP „Parmigiano Reggiano”, Curtea a precizat în Hotărârea din 26 februarie 2008, Comisia/Germania (C-132/05, EU:C:2008:117, punctul 54), că Republica Federală Germania s-a limitat să prezinte extrase din dicționare și din literatura de specialitate care nu au oferit o imagine de ansamblu cu privire la modul în care termenul „Parmesan” este perceput de consumatori în Germania și în alte state membre. În plus, conform Curții, acest stat membru nu a furnizat niciun fel de date referitoare la producția sau la consumul de brânză comercializată sub denumirea „Parmesan” în Germania sau în alte state membre.

87 Dovezile prezentate Curții arată de asemenea că, în alte state membre decât Grecia, feta este în mod obișnuit comercializată cu etichete care fac trimitere la tradițiile culturale ale Greciei și la civilizația greacă. Este legitim să se deducă de aici că consumatorii din respectivele state membre percep feta drept un tip de brânză asociat cu Republica Elenă, chiar dacă în realitate a fost produsă în alt stat membru.

88 Aceste diferite elemente referitoare la consumul de brânză feta în statele membre tind să indice că denumirea „feta” nu are un caracter generic.

89 În ceea ce privește argumentul guvernului german referitor la a doua teză a celui de al 20-lea considerent al regulamentului atacat, rezultă din cuprinsul punctului 87 din prezenta hotărâre că nu este incorect să se afirme, în ceea ce privește consumatorii din alte state membre decât Republica Elenă, că «legătura dintre denumirea „feta” și originea elenă este sugerată și urmărită în mod deliberat, ca parte dintr-o strategie de vânzare axată pe renumele produsului de origine, ceea ce creează un risc real de confuzie a consumatorului».

90 Argumentul contrar al guvernului german este, în consecință, nefondat³¹.

40. De fapt, rezultă că respectiva cauză s-a rezumat, astfel cum a constatat Curtea, la faptul că pentru marea majoritate a consumatorilor europeni termenul „feta” era indelebil asociat cu un anumit tip de brânzeturi produs în Grecia. Astfel, cu excepția vorbitorilor de limba italiană, termenul nu avea nicio altă semnificație pentru acești consumatori. Rezultă, în consecință, că în mod întemeiat Comisia a concluzionat că termenul „feta” nu este un termen generic în sensul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2081/92, deoarece are o conotație geografică actuală.

41. Dacă ar fi un aspect care ar ține pur și simplu de judecata personală, cred că am ajunge la o concluzie contrară în ceea ce privește prezenta cauză. „Aceto” este în mod evident un cuvânt comun în limba italiană și, deși cuvântul „balsamico” este, desigur, strâns asociat în percepția multor consumatori cu produsul fabricat de Consorzio, cuvântul rădăcină de bază „balsam” este, în opinia noastră, prea uzual și consacrat pentru ca individual să se califice pentru protecție ca IGP. În mod similar, în opinia noastră, nici nu se poate afirma că acest cuvânt are o conotație geografică actuală, astfel încât, din acest motiv, acest cuvânt reprezintă o „mențiune generică” în sensul articolului 3 punctul 6 din Regulamentul nr. 1151/2012.

42. Cu toate acestea, stabilirea acestui aspect depinde, în ultimă instanță, de modul în care acest cuvânt ar fi perceput de „consumatorul mediu normal informat și suficient de atent și de avizat”³². Acest aspect trebuie verificat și evaluat, în cele din urmă, de instanța națională, cu sprijinul eventual al unor sondaje corespunzătoare în rândul consumatorilor și al unor acțiuni similare³³.

43. În lipsa unor astfel de constatări făcute de instanța națională, considerăm că, în aceste împrejurări, Curtea pur și simplu nu este în măsură să stabilească dacă cuvintele „aceto” și „balsamico” sunt cuvinte comune în sensul pe care l-am descris sau dacă aceste cuvinte sunt de asemenea „mențiuni generice” în sensul special al articolului 3 punctul 6 din Regulamentul nr. 1151/2012. În pofida acestei rezerve, considerăm că Curtea se poate totuși pronunța definitiv cu privire la acest aspect, dacă acesta este abordat dintr-o poziție ușor diferită în ceea ce privește analiza dispozițiilor Regulamentului nr. 583/2009. În această privință, am constatat că considerentele regulamentului sunt deosebit de instructive. Tocmai către analiza acestui aspect propunem să ne îndreptăm acum.

31 Hotărârea din 25 octombrie 2005, Germania și Danemarca/Comisia (C-465/02 și C-466/02, EU:C:2005:636, punctele 86-90).

32 A se vedea prin analogie Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, punctul 50).

33 Pentru o imagine de ansamblu a elementelor de probă care urmează să fie examinate de către o instanță națională, a se vedea Hotărârea din 12 septembrie 2007, Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano/OAPI – Biraghi (GRANA BIRAGHI), T-291/03, EU:T:2007:255, punctele 65-67).

C. Interpretarea Regulamentului nr. 583/2009

44. În conformitate cu articolul 1 din Regulamentul nr. 583/2009 și cu anexa I la acest regulament, a fost înregistrată denumirea compusă „Aceto Balsamico di Modena (IGP)”. Nu există nicio limitare sau condiționare în cuprinsul articolului 1 sau în anexa I la acest regulament în ceea ce privește întinderea protecției denumirii compuse.

45. Cu toate acestea, reiese în mod clar din considerentele (2), (3), (5) și (7) ale Regulamentului nr. 583/2009 că Germania, Grecia³⁴ și Franța au prezentat declarații de opoziție cu privire la înregistrarea denumirii „Aceto Balsamico di Modena”. Se pare că în special Germania și Grecia au considerat că termeni precum „Aceto balsamico” au un caracter generic. (Se deduce din context că sintagma „mențiuni generice” a fost utilizată ca sinonim în sensul de cuvânt comun sau uzual.)

46. În plus, considerentul (10) al Regulamentului nr. 583/2009 prevede, printre altele, că „protecția se conferă *denumirii compuse* «Aceto Balsamico di Modena». Termenii individuali negeografici ai denumirii compuse, ca și traducerile acestora, pot fi utilizați chiar și împreună pe teritoriul comunitar, respectând principiile și normele aplicabile în cadrul ordinii juridice comunitare³⁵”.

47. În pofida conținutului considerentelor în cauză și a controverselor evidente legate de înregistrarea IGP „Aceto Balsamico di Modena”, trebuie amintit că Comisia nu a stabilit în concret la articolul 1 din Regulamentul nr. 583/2009 sau în anexa I la acest regulament dacă oricare dintre termenii „Aceto”, „Balsamico” sau „Aceto Balsamico” reprezintă denumiri generice (în sensul special al regulamentului sau în subsidiar și în sensul larg al termenului, în virtutea faptului că aceștia reprezintă pur și simplu cuvinte obișnuite) sau termeni negeografici și, prin urmare, ar putea, în pofida înregistrării IGP în cauză, să fie utilizați în continuare pe teritoriul Uniunii Europene, în conformitate cu articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1151/2012.

48. Această abordare este în contradicție cu situația care a prevalat în ceea ce privește, de exemplu, Regulamentul nr. 1121/2010, în care nu numai considerentul (8) al regulamentului în cauză, ci și partea dispozitivă a acestuia menționează în mod clar că denumirea „Edam” este generică³⁶.

49. Cu toate acestea, trebuie observat că, în Hotărârea din 9 iunie 1998, Chiciak și Fol (C-129/97 și C-130/97, EU:C:1998:274, punctul 39), Curtea a statuat, în ceea ce privește utilizarea termenilor compuși într-o denumire de origine³⁷, că faptul că nu a existat nicio notă de subsol în anexa la regulamentul de înregistrare a denumirii în cauză, care să precizeze că protecția nu a fost solicitată

34 Germania și Grecia au luat act de faptul că alte produse fuseseră introduse legal pe piață de cel puțin cinci ani sub denumiri ca „Balsamessig”, „Aceto Balsamico”, „balsamico” sau „balsamon”. Guvernul spaniol a arătat în observațiile sale că termenul „oțet balsamic” este definit la articolul 3 din Decretul regal 661/2012 din 13 aprilie de stabilire a normelor privind standardele de calitate care reglementează producția și comercializarea de oțeturi (Real Decreto 661/2012, de 13 de abril, por el que se establece la norma de calidad para la elaboración y comercialización de los vinagres). Mai mult decât atât, potrivit acestui guvern, decretul regal în cauză a fost notificat în conformitate cu Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 de stabilire a unei proceduri pentru furnizarea de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (JO 1998, L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207). Prin urmare, susține că, de mulți ani, au fost vândute ca oțet balsamic în conformitate cu decretul regal produse care nu erau acoperite de IGP „Aceto Balsamico di Modena” sau de DOP „Aceto balsamico tradizionale di Modena” și „Aceto balsamico tradizionale di Reggio Emilia”.

35 Sublinierea noastră.

36 Guvernul italian s-a bazat în mod considerabil pe faptul că partea dispozitivă a Regulamentului nr. 583/2009 nu indică în mod precis că termenii „Aceto Balsamico” sau „Balsamico” sunt termeni generici.

37 În cauza respectivă, „Époisses de Bourgogne” cu privire la brânzeturi.

pentru una dintre componentele acestei denumiri³⁸, *nu implică în mod necesar* faptul că fiecare dintre componentele sale este protejată³⁹. În schimb, în Hotărârea din 26 februarie 2008, Comisia/Germania (C-132/05, EU:C:2008:117, punctul 31), Curtea a respins argumentul potrivit căruia o DOP nu beneficiază de protecție decât în forma exactă în care este înregistrată⁴⁰.

50. Astfel, nu se poate trage nicio concluzie din faptul că articolul 1 din Regulamentul nr. 583/2009 și anexa I la acest regulament nu indică în mod expres dacă oricare dintre termenii „Aceto”, „Balsamico” sau „Aceto Balsamico” sunt denumiri generice (fie în sensul special prevăzut la articolul 3 punctul 6 din regulament, fie ca urmare a faptului că reprezintă cuvinte obișnuite) sau termeni negeografici.

51. Având în vedere că nu este clar din modul de redactare a articolului 1 din Regulamentul nr. 583/2009 și a anexei I la acest regulament, astfel cum este interpretat în lumina jurisprudenței menționate anterior, dacă oricare dintre termenii „Aceto”, „Balsamico” sau „Aceto Balsamico” sunt denumiri generice (și, din nou, fie în sensul special prevăzut la articolul 3 punctul 6 din regulament, fie ca urmare a faptului că sunt cuvinte obișnuite) sau termeni negeografici, considerăm că aceste dispoziții trebuie să fie interpretate ținând seama de considerentele acestui regulament. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, dispozitivul unui act al Uniunii nu poate fi disociat de motivarea acestuia și, dacă este necesar, trebuie să fie interpretat luându-se în considerare motivele care au condus la adoptarea lui⁴¹.

52. În această privință, considerentele (2)-(5), (7), (8) și (10) ale Regulamentului nr. 583/2009 indică în mod clar și neechivoc faptul că legiuitorul european (în acest caz, Comisia) a considerat, pe baza declarațiilor exprese de opoziție formulate de Germania, Grecia și Franța că termenii „Aceto”, „Aceto Balsamico” și „Balsamico” constituiau denumiri generice sau termeni negeografici și că această protecție ar urma să fie acordată *numai* denumirii complete „Aceto Balsamico di Modena”, mai degrabă decât termenilor individuali negeografici ai acesteia.

53. În considerentul (8) al Regulamentului nr. 583/2009 se subliniază reputația produsului „Aceto Balsamico di Modena”, iar în considerentul (10) se arată că, în pofida obiecțiilor ridicate de către Germania, Grecia și Franța cu privire la înregistrarea termenilor „Aceto”, „Aceto Balsamico” și „Balsamico”, nu a fost formulată nicio obiecție în privința denumirii în ansamblu „Aceto Balsamico di Modena”. Astfel cum s-a menționat anterior, în considerentul (10) se afirmă că „protecția se conferă denumirii *compuse* «Aceto Balsamico di Modena»”⁴² și că, în principiu, termenii individuali negeografici ai acestei denumiri pot fi utilizați.

38 Respectiv termenul „Époisses”.

39 Prin urmare, considerăm că argumentația guvernului italian bazată pe faptul că termenii „Edam” și „Gouda” au fost considerați generici în regulamentele relevante nu poate fi considerată în sine decisivă.

40 Curtea, la punctul 29 din Hotărârea din 26 februarie 2008, Comisia/Germania (C-132/05, EU:C:2008:117), citând Hotărârea din 9 iunie 1998, Chiciak și Fol (C-129/97 și C-130/97, EU:C:1998:274, punctul 38), a statuat că inexistența unei declarații care să ateste că, pentru anumite componente ale unei denumiri, nu a fost solicitată protecția conferită de articolul 13 nu poate constitui o bază suficientă pentru a determina întinderea protecției respective.

41 Hotărârea din 29 aprilie 2004, Italia/Comisia (C-298/00 P, EU:C:2004:240, punctul 97 și jurisprudența citată). În plus, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (a se vedea printre altele Hotărârea din 23 ianuarie 2018, Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, punctul 40, și Hotărârea din 7 februarie 2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, punctul 54). Este de asemenea adevărat că, potrivit jurisprudenței Curții, considerentele unui act al Uniunii nu au valoare juridică obligatorie și nu pot fi invocate în mod util pentru a deroga de la înseși dispozițiile actului în cauză și nici pentru a interpreta aceste dispoziții într-un sens vădit contrar modului lor de redactare (Hotărârea din 2 aprilie 2009, Tyson Parketthandel (C-134/08, EU:C:2009:229, punctul 16). Cu toate acestea, în prezenta cauză, având în vedere lipsa de claritate cu privire la acest aspect în cadrul articolului 1 din Regulamentul nr. 583/2009 și al anexei I la acest regulament, recurgerea la considerentele acestui regulament, fără a conduce la o interpretare *contra legem*, servește la a elucida intenția legiuitorului Uniunii.

42 Sublinierea noastră.

54. În consecință, apreciem că reiese în special din considerentul (10) al Regulamentului nr. 583/2009 că legiuitorul european a considerat că termenii „Aceto”, „Aceto Balsamico” și „Balsamico” sunt termeni generici (în ambele sensuri ale termenului) sau termeni negeografici care nu sunt protejați și care ar putea fi utilizați în continuare, cu condiția respectării principiilor și a normelor aplicabile în ordinea juridică a Uniunii.

55. O interpretare a dispozițiilor Regulamentului nr. 583/2009 care ar limita întinderea protecției oferite de acesta denumirii în ansamblu „Aceto Balsamico di Modena” mai degrabă decât să extindă protecția pentru a include termenii individuali negeografici ai acesteia este susținută în mod clar de Hotărârea Curții din 9 decembrie 1981, Comisia/Italia (193/80, EU:C:1981:298), și de Hotărârea Curții din 15 octombrie 1985, Comisia/Italia (281/83, EU:C:1985:407). În cauzele respective, Curtea a constatat că termenul „Aceto” înseamnă în limba italiană oțet și a constatat că acesta este un termen generic. Întrucât cauzele respective se refereau la libera circulație a mărfurilor, Curtea a utilizat în mod evident sintagma „mențiune generică” pentru a exprima faptul că cuvântul „aceto” era pur și simplu un termen comun utilizat în limba italiană pentru oțet.

56. În pofida faptului că nu există nicio mențiune la articolul 1 din Regulamentul nr. 583/2009 sau în anexa I la acest regulament care să limiteze în mod expres protecția acordată termenului „Aceto”, în lumina jurisprudenței menționate anterior, acest termen comun nu poate beneficia de protecție în temeiul acestui regulament⁴³.

57. În plus, în opinia noastră, înregistrarea denumirii „Aceto balsamico tradizionale di Modena (DOP)” în conformitate cu Regulamentul nr. 813/2000, dar care este identică cu IGP „Aceto Balsamico di Modena”, cu excepția cuvântului adăugat „tradizionale”⁴⁴, și scrierea cu majusculă a literei „b” în cuvântul „balsamico” pledează în mod clar, în opinia noastră, în favoarea constatării că doar indicația „Aceto Balsamico di Modena” este protejată și că termenii „Aceto”, „balsamico” și „Aceto balsamico” sunt doar cuvinte comune. O astfel de abordare este fără echivoc susținută de considerentele (8) și (9) ale Regulamentului nr. 583/2009.

58. Considerăm de asemenea că înregistrarea denumirii „Aceto balsamico tradizionale di Reggio Emilia (DOP)” în temeiul Regulamentului nr. 813/2000 tinde să arate de asemenea că termenii „Aceto”, „balsamico” și „Aceto balsamico” sunt cuvinte comune.

59. În schimb, având în vedere conotația geografică evidentă a termenului „Modena”⁴⁵, apreciem că utilizarea acestui termen sau a termenilor „di Modena” în ceea ce privește oțetul sau chiar alte condimente ar putea evoca, în temeiul articolului 13 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1151/2012, nu numai „Aceto Balsamico di Modena”, ci și „Aceto balsamico tradizionale di Modena”.

60. În consecință, considerăm că protecția denumirii în ansamblu „Aceto Balsamico di Modena” în temeiul Regulamentului nr. 583/2009 nu se extinde asupra utilizării cuvintelor comune individuale sau a termenilor negeografici individuali, și anume, „Aceto”, „Balsamico” și „Aceto Balsamico”⁴⁶. Aceste cuvinte comune individuale sau termeni negeografici individuali pot fi utilizați cu condiția respectării principiilor și a normelor aplicabile în ordinea juridică a Uniunii.

⁴³ A se vedea articolul 3 punctul 6, articolul 6 alineatul (1), articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf și articolul 41 din Regulamentul nr. 1151/2012.

⁴⁴ „Tradițional” în limba italiană.

⁴⁵ Care ne duce cu gândul la orașul italian Modena.

⁴⁶ La punctul 70 din Ordonanța din 7 iulie 2011, Acetificio Marcello de Nigris/Comisia (T-351/09, nepublicată, EU:T:2011:339), Tribunalul a declarat că considerentul (10) al Regulamentului nr. 583/2009 garantează că protecția se conferă denumirii compuse „Aceto Balsamico di Modena” în ansamblu. Prin urmare, termeni negeografici individuali ai denumirii compuse, chiar dacă sunt utilizați împreună, ca și traducerile acestora, pot fi utilizați în toate statele membre. Deși Curtea nu este, cu toate acestea, ținută de această constatare a Tribunalului, suntem pe deplin de acord cu aceasta.

VI. Concluzie

61. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) după cum urmează:

„Protecția denumirii în ansamblu «Aceto Balsamico di Modena» în temeiul Regulamentului (CE) nr. 583/2009 al Comisiei din 3 iulie 2009 nu se extinde pentru a cuprinde utilizarea cuvintelor comune individuale sau a termenilor negeografici individuali ai acestei denumiri, respectiv «Aceto», «Balsamico» și «Aceto Balsamico».”